

Pismo bralca za lokalni časopis Primorske novice. Objavljeno v številki pn 48 z dne 28.02.2024.

Odziv na članek "Ping-pong pred sklepno obravnavo novele zakona o varstvu okolja"

Žalostno je opazovati anhovski ping-pong turnir, ki se skoraj izključno odvija le med ekipama zeleno- obarvanih nevladnikov, ki želijo pragove maksimalno dovoljenh koncentracij onesnažil na izpustih iz cementarne (MDK) znižati do tehnološko-ekonomsko neuresničljivih ravni, ter tam zaposlenih delavcev, ki so se zbal za svoja delovna mesta. Smiselno bi bilo, da bi kot tretji soudeleženec na turnirju sodelovala vsaj še slovenska komunalna odpadkovna sfera, saj večina gorljivih frakcij komunalnih odpadkov, ki se danes generirajo v Sloveniji, ultimativno konča svojo pot v tujih kurilnih napravah, med drugim v avstrijskih cementarnah, seveda za ustrezno plačilo. To se dogaja kljub temu, da so tam na oblasti zeleni, ki spadajo med najkonzervativnejše na svetu (med drugim jim je pred desetletji uspelo izpeljati zaprtje na novo izgrajene jedrske elektrarne).

Predpisane vrednosti MDK za izpuste iz tamkajšnjih kurilnih naprav in industrijskih peči niso v primerjavi s slovenskimi nič radikalnejše (naše uredbe so nastale na njihovih predlogah). V avstrijskih cementarnah pokrijejo preko 80% vseh energetskih potreb za proizvodnjo klinkerja z uporabo goriv, proizvedenih iz odpadkov (TGO), in to že od leta 2017! S podobnimi rezultati se lahko pohvalijo tudi drugod po srednji in severni Evropi. To pomeni, da bi bila cementarna Anhovo potencialno zmožna energetsko izrabiti celotno letno količino v Sloveniji nastalih gorljivih frakcij komunalnih odpadkov pri enakih emisijah onesnažil z dimnimi plini v lokalno okolje. Poraba premoga bi se zmanjšala za približno 150.000 ton, s tem pa tudi globalne emisije v okolje iz naslova njegovega izkopa in transporta. Znižali bi se stroški integralnega sistema ravnanja s komunalnimi odpadki na državnem nivoju, ob primernem pristopu tudi za vrednost preko 50 milijonov evrov.

Zmanjšalo bi se požarno tveganje ter smetenje okolja zaradi dolgotrajnega skladiščenja gorljivih frakcij odpadkov po raznih zbirnih centrih po Sloveniji. Cementarna bi profitirala, med drugim bi ji več denarja ostajalo za redno vlaganje v okoljevarstvene sisteme, občina Kanal pa bi si iz tega naslova lahko izposlovala določeno rento. Primer lokalne skupnosti, na čigar ozemlju se že dolgo izvaja okoljevarstveno nezaželena, a v resnici malo tvegana dejavnost, predstavlja Občina Krško. Občina Kanal bi lahko del od rente pridobljenih sredstev namenila merljivemu izboljšanju kakovosti zraka v svojem okolju tako, da bi subvencionirala posodobitve sistemov individualnega ogrevanja, ki so glavni onesnaževalci v zimskem času.

Predlagatelji novele o varstvu okolja ne razlikujejo med onesnažili, ki se pri gorenju prvenstveno generirajo zaradi specifike tehnološkega procesa (kakršni so npr. dušikovi oksidi - NO_x, ki nastajajo predvsem z oksidacijo zračnega dušika pri zelo visoki temperaturi, ki pa je neobhodna

za proizvodnjo klinkerja, od onesnažil, ki se v dimne pline lahko sprostijo samo v primeru, da se v samem gorivu ali surovini že nahajajo (npr., živo srebro). V uredbah so vrednosti MDK za sosežig odpadkov enake tistim, ki veljajo za sežig odpadkov, torej so nižje od tistih, ki veljajo za sežig fosilnih goriv. Ker običajne sežigalnice komunalnih ipd. odpadkov obratujejo pri precej nižjih temperaturah, kot to velja za rotacijske peči v cementarnah, so tudi vrednosti MDK za NO_x lahko tako ekstremno nizko zastavljene.

Če bi anhovska cementarna morala obratovati pri pogojih, ki za druge cementarne po svetu ne veljajo, bi na trgu verjetno res propadla. Vendar je red velikosti v rotacijski peči nastalih NO_x načeloma enak, pa če se kot gorivo uporablja premog ali visoko-kalorični TGO z nizko vsebnostjo dušika. Velja poudariti, da so dušikovi oksidi pri obstoječih MDK-jih iz cementarn relativno malo pomemben polutant, kar še posebej velja za flišnato pokrajino.

Pozoren bralec dobi občutek, da se tudi odgovorni v cementarni z nasprotnikom ne borijo iskreno, vsaj ne kadar se sklicujejo na okolje. Uporabo TGO v proizvodnji opravičujejo z znižanjem emisij CO₂ v ozračje, upajoč, da bodo s tem potrkali na dušo ideološko obarvanih gorečnejev, ki skupaj z inertneži predstavljajo v naši družbi večino prebivalstva. Toda ali resnično verjamejo, da celo visoko izobraženi klimatologi niso seznanjeni z dejstvom, da se gladina morja že vsaj zadnjih 50.000 let dviguje s povprečno hitrostjo skoraj enega milimetra na leto, enako kot v obdobju zadnjih 50 let, odkar geodeti izvajajo natančne meritve? Kot sosežigalci odpadkov bi bili prepričljivejši, če bi se javno prizadevali za uvedbo takšnega integrativnega sistema ravnanja s komunalnimi odpadki v Sloveniji, ki bi zagotavljal proizvodnjo okoljevarstveno in energijsko visokokvalitetnega TGO z zelo nizko vsebnostjo Hg, Cd, Cl in N. To je možno doseči že z uporabo obstoječe infrastrukture v državi.

Podjetje Salanit Anhovo nosi veliko breme iz preteklosti, saj se je tu, za razliko od večine drugih cementarn po Evropi, do začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja proizvajalo tudi azbest-cementne izdelke. Da je tovrstna proizvodnja inherentno zelo nevarna za zdravje, je bilo znanstveno dokazano in znano že desetletja predtem. Lahko se vprašamo, zakaj se zdravniki v vseh tistih desetletjih niso izpostavili in zahtevali prekinitev tovrstne proizvodnje. Seveda ni bila šala protiviti se sistemu v tistih časih, ampak bodimo realni: tveganje ne bi bilo preveliko, saj bi se večina strinjala, da gre za strokovno zadevo. Točiti krokodilje solze in pri tem vleči vzorednice z današnjo tehnologijo sosežiganja odpadkov pa nima z znanstvenim pristopom nič skupnega.

Igor Madon, Vrtojba